

2083/18

~~4326/18.~~

sipeki BALÁS GÉZA:

AZ ANDRICUS MAGRETTII KIEFF. GUBACSÁRÓL.

ÜBER DIE GALLE ANDRICUS MAGRETTII KIEFF. (cecid).

Szerző kiadása.

Megjelent }
Editum } 1943. XI. 30.

Ára belföldön }
Inlandpreis } Pengő 1.20

Ára külföldön }
Auslandpreis } Pengő 1.80.

Kapható a követ- | Erhältlich auf der
kező címen: | folgenden Adresse:

K ö f a r a g ó - G y e l n i k V.
Budapest, I., Csap-utca 4. III. 20. sz.

Megrendelésnél | Bei Bestellug bitte
hivatkozzék a | sich auf die fol-
következő jel- | gende Bezeichnung
zésre: | berufen:

BORBÁSIA NOVA 18.

AGRARTUDOMÁNYI ÉS
KERT- ÉS SZŐLŐGAZDASÁGI TUDOMÁNYI
KÖNYVTÁRA
NAPLÓSZÁM: ~~4326~~/18.

Typographia
ATTILA
Bpest, II., Szász K.-u. 3-5

2083/18

ELLAR

KERTÉSZETI ÉS
SZÖVETKÖZMŰVÉSZETI ISKOLA
KÖNYVTÁR
Folyóiratok 3585

Uelt. 1965.

2014 APR 24

MAPLO Z M 2320/18

sipeki Balás Géza (Budapest):

Az *Andricus Magrettii* Kieff. gubacsáról.

Über die Galle *Andricus Magrettii* Kieff.

1941. szeptember 23-án, egy általam addig ismeretlen gubacsot kaptam, melyet gyűjtője (Tóth Elek) Kamaraerdőn, az Erzsébet királyné törzsgyümölcsöshöz tartozó erdőben, *Quercus*ok alatt talált. A gubacs meghatározása során kitűnt, hogy az az *Andricus Magrettii* Kieff. fajhoz tartozik, mely az eddigi irodalom szerint csak Kis-Ázsiából (Smyrna) volt ismert.

Utóbbi tény tudatában, néhány nappal később (szeptember 26-án) magam is felkerestem (Domokos J. és Tóth E. társaságában) a kapott gubacs lelőhelyét, s az ekkor gyűjtött példányokkal 29 *A. Magrettii* gubacs került birtokomba. Ugyanakkor megállapíthattam az *A. Magrettii* gazdanövényét is (az eddigi irodalomban csak „*Quercus sp.*“ megjelöléssel található), amelyben csak *Qu. lanuginosa* Lam. fák alatt (25 drb-t) és fákon 3 drb-t) találtuk gubacsait. Érdekes, hogy csak az erdő szélén álló fákon fejlődtek gubacsai. Kissé beljebb már a leggondosabb kereséssel sem tudtunk egyetlen egy példányt sem találni.

Kieffer leírása alapján az *A. Magrettii* mint rügygubacs került be az irodalomba. Ezzel szemben megállapíthattam, hogy gubacsai nem rügyből, hanem a kupacson fejlődnek. Érés után a gubacsok nagyobb hányada a kupacsról leválva hullik le, de egy része (26-ból 6) kupaccsal együtt volt a földön található. Az elgubacsosodott kupacsból a makk csenevész marad, legfeljebb 5–8 mm átmérőt ér el és a normálisnál gömbölydedebb alakúra fejlődik.

A gubacs alakja általában lapított gömb. Az első, kapott példány 28 mm széles és 22 mm magas volt. A később gyűjtött példányok átmérője 15–30 mm között igen változó, de csak pár darab éri el az irodalomban említett 25–30 mm-es átmérőt.

A gubacsok lehullás előtt a fán és közvetlenül lehullás után egyenletesen zöld színűek. Felületüket olyan zsíros tapintatú, fényes bevonat takarja, mint a *Cynips quercus-calicis* gubacsait. Az egyes mezőnyök közepén lévő, mintegy 5 mm hosszú, ± visszahajló, hegybe keskenyedő, tüskeszerű nyúlványok ekkor

még puhák; a gubacsot megfogva lehajlanak, de nem törnek le. A gubacs színe lehullás után — a csúcsi és alapi résztől kezdve — fokozatosan változik a zöldről a Kieffer leírásában megadott „blassgelb, strohgelb“ színre, miközben zsíros bevonatát és egyben fényét is elveszíti, s a nyúlványai igen törékennyé válnak. A gubacs felszínének jellemző, mezőnyökre osztott volta csak a száradó példányokon válik szembetűnővé. Ilyen száraz, de már letöredezett nyúlványú gubacsot tüntet fel a Kieffer-féle ábra! (1900. Tab. 22. fig. 4.; 1910. p. 505.)

A gyűjtött gubacsokból azok okozóját sajnos nem — hanem csak néhány *Synergus* — sikerült nevelnem.

A fentiek szerint tehát az *Andricus Magrettii*-ről a következőket állapítottam meg:

1. Gazdanövénye a *Quercus lanuginosa* Lam.,
2. Gubacs nem rügygubacs, hanem termés-gubacs,
3. A gubacsnak Kieffer által az irodalomba bevezetett leírása és az általa közölt ábra, már letöredezett nyúlványú gubacsról készült.

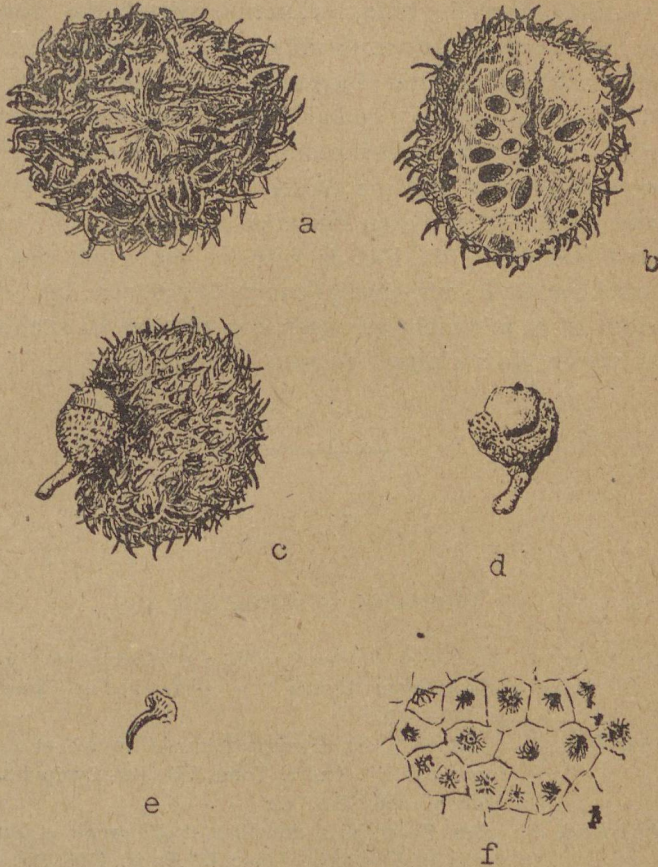
Im Herbste d. J. 1941 habe ich aus dem Kamaraerdő bei Budapest im Eichenwalde gesammelte *Andricus Magrettii* Gallen zur Bestimmung erhalten. Diese Galle war bisher nur aus Kleinasien (Smyrna) bekannt.

Meine eigenen Nachforschungen an Ort und Stelle ergaben insgesamt 29 Stück Gallen. Diese wurden ausschliesslich unter (25 Stück) und auf (3 Stück) *Quercus lanuginosa* Bäumen, und zwar nur am Waldrande, gesammelt.

Nach Kieffer's Beschreibung ist *Andricus Magrettii* eine Knospengalle, ich fand dagegen die Galle nur auf den Fruchtbecher. Die Eicheln in den gallentragenden Fruchtbechern bleiben kümmerlich-rundlich, und erreichen höchstens einen Durchmesser von 5—8 mm.

Die Form der Gallen ist rundlich-abgeplattet, die Grösse schwankt zwischen 15—30 mm. Letztere von Kieffer angegebene Grösse wird aber nur selten erreicht.

Die Gallen sind am Baume in grünen Zustände der *Cynips*

DIE GALLE ANDRICUS MAGRETTII KIEFF. GUBACSA.

- a) Felülnézet. — Oberansicht.
 b) Keresztmetszet. — Durchschnitt.
 c) Oldalnézet az elgubacsosodott kupaccsal. — Seitenansicht einer Galle am Fruchtbecher.
 d) Egy kupacs a csenevész makkal, a gubacs lehullása után. — Verkrüppelte Eichel, nach dem Abfall der Galle.
 e) Egy mezőny a gubacs felszínéből, a rajta kiemelkedő nyúlvánnyal. — Felderchen der Gallenoberfläche mit Fortsatz.
 f) Részlet egy letöredezett nyúlványú gubacs jellegzetesen hálózatos felszínéből (az eddigi irodalomban található leírások és ábrák ilyen gubacsról készültek). — Teilansicht der Felderung nach dem Abfall der Fortsätze. (Die bisherigen Beschreibungen und Abbildungen stellen solche Gallen dar.)
 a)–e) természetes nagyság, Nat. Grösse, f. Vergr. 10 × nagyítva.

quercus-calicis ähnlich fettig glänzend. Die in der Mitte der Feldern befindlichen pfriemenförmigen Fortsätze sind in diesem Zustande noch weich und biegsam. Die abgefallenen Gallen nehmen vom basalen und apikalen Teil ausgehend allmählich die von Kieffer angegebene strohgelbe Farbe an, die Fortsätze werden brüchig und die Gallen verlieren ihren Glanz. Die Felerung wird erst in diesem Zustande augenfällig. Kieffer's Abbildung (1900 Tab. 22. Fig. 4; 1910. p. 505) stellt eine solche schon trockene Galle mit abgefallenen Fortsätzen dar.

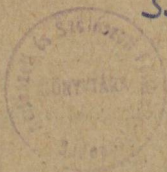
Leider ist es mir nicht gelungen den Erreger zu züchten, das Resultat waren bloss einige *Synergus*-Exemplare.

IRODALOM — LITERATUR.

1897. Kieffer, J. J.: „Notes sur les Cynipides et description d'un *Andricus* nouveau (Hymén.)“ — Bull. Soc-Ent. France, 1897., p. 122—123.
1900. Kieffer, J. J.: „Species des Hymenoptères d'Europe et Algérie...“ fonde par Ed. Andre. Tome VII. Les Cynipides.“ Paris, 1900. p. 486. Tab. 22.
1908. Houard, C.: „Les Zooecidies des Plantes d'Europe et du Bassin de la Méditerranée. Tome I.“ Paris, 1908. Nr. 2038.
1910. Kieffer, J. J. „Cynipidae“ (in: Das Tierreich). Berlin, 1910. p. 505. (fig.1) 746.

2083/18
3585

Felelős kiadó: *sipeki Balás Géza.*

13691 Attila-nyomda részvénytársaság Budapest
II. kerület, Szász Károly-utca 3—5. — Telefon: *150—080.
Igazgató: KULCSÁR ANDOR.

